

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าและวิจัย "พัฒนาการของสถาบันฝึกหัดครูและวิชาชีพครู ในประเทศไทย พ.ศ. 2435 - 2475" ผู้วิจัยได้พยายามอย่างยิ่งที่จะศึกษาถึงความ เป็นมาของสถาบันฝึกหัดครูและวิชาชีพครู เริ่มตั้งแต่อาชีพครูก่อนมีสถาบันฝึกหัดครู ความจำเป็นที่ต้องมีสถาบันฝึกหัดครูและวิชาชีพครู พัฒนาการของสถาบันฝึกหัดครู พัฒนาการของวิชาชีพครูและการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาชีพครู ทั้งปรากฏรายละเอียดย่อแล้ว ในบทที่ 2 บทที่ 3 บทที่ 4 และในบทนี้จะได้เสนอเฉพาะข้อสรุปที่เห็นว่าเป็นจุดเด่น และสำคัญ รวมทั้งอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ด้วย

สรุปผลการวิจัย

ในสมัยโบราณ การศึกษาของไทยจักกันตามวัด ครูผู้สอนส่วนมากเป็น พระสงฆ์ ครูที่เป็นฆราวาสก็มีอยู่จำนวนน้อย เมื่อการศึกษาของประเทศแพร่หลายขึ้น ทั้งปริมาณของโรงเรียนและประเภทของวิชาความรู้ การจะให้พระสงฆ์เป็นครูสอนต่อไป ย่อมไม่สะดวกและเหมาะสม เพราะข้อห้ามทางพุทธศาสนาที่กักกันไม่ให้พระยุ่งเกี่ยวกับ สตรีเพศ และทั้งครูที่เป็นพระสงฆ์และฆราวาสมิได้ผ่านการฝึกหัดการ เป็นครูมาโดยตรง ความรู้ความสามารถในการสอนอาจไม่เป็นไปตามระเบียบวิธีที่ถูกต้อง อันจะเป็นผลให้ การจัดการศึกษาของประเทศไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องมี การจัดตั้งสถาบันฝึกหัดครูและวิชาชีพครูขึ้นมาเพื่อผลิตครูที่มีประสิทธิภาพออกไป สอนตามโรงเรียนต่าง ๆ อย่างเร่งด่วน

สถาบันฝึกหัดครูแห่งแรก ได้จัดตั้งขึ้นมาเมื่อ พ.ศ. 2435 ณ บริเวณโรงเรียนเลี้ยง เด็ก ได้ประสบปัญหาตั้งแต่ก่อนจะมีการจัดตั้งขึ้นมาแล้ว คือ หาผู้ที่มีความรู้ด้าน การฝึกหัด ครูที่เป็นคนไทยที่จะมาเป็นผู้ดำเนินงานในสถาบันฝึกหัดครูที่จะจัดตั้งขึ้นไม่ได้ จำเป็นต้อง จ้างชาวอังกฤษมาเป็นผู้ดำเนินการให้ เมื่อตั้งขึ้นมาแล้วก็หานักเรียนเข้าเรียนยาก เพราะเป็นของใหม่ยังไม่ปรากฏผลให้เห็น จึงไม่เป็นที่นิยม ในปีแรกจึงมีนักเรียนเพียง

3 คนเท่านั้น ต่อมาเมื่อมีผู้ที่จบไปแล้วได้เข้ารับราชการ เป็นหลักเป็นฐาน ทำให้มีผู้สนใจเข้าเรียนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้สถาบันฝึกหัดครูแห่งแรกที่โรงเรียน เดียง เก๊กคัมแคบลง ไม่เหมาะจะขยายชั้นเรียนเพิ่มขึ้น จึงได้ย้ายไปตั้งที่บริเวณวัดเทพศิรินทราวาสใน พ.ศ. 2445 เป็นโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์เทพศิรินทร์ ในช่วงที่การฝึกหัดครูตั้งอยู่ที่โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์เทพศิรินทร์นี้ กรมศึกษาธิการมีความต้องการที่จะได้นักเรียนครูที่มีความเหมาะสมจะเป็นครูทั้งค่าน บุคลิกลักษณะและความประพฤติ โดยกำหนดให้ครูใหญ่ในโรงเรียนสามัญต่าง ๆ คัดเลือกนักเรียนในโรงเรียนของตนไว้ ที่มีลักษณะทางทางจะเป็นครูที่ดีได้ มีความประพฤติดี เมื่อสอบไล่ได้ชั้นประถมแล้วให้ครูใหญ่ส่ง เข้ามายังกรมศึกษาธิการเพื่อส่งเข้าเรียนในโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ต่อไป

พ.ศ. 2446 กรมศึกษาธิการได้จัดตั้งสถาบันฝึกหัดครูขึ้นมาอีกแห่งหนึ่งทางฝั่งธนบุรี คือ โรงเรียนฝึกหัดครูฝั่งตะวันตก จัดตั้งขึ้นเพื่อฝึกหัดครูในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ มุ่งฝึกหัดครูที่จะเป็นครูสอนในระดับมูลศึกษาและประถมศึกษา เพื่อส่งออกไปเป็นครูสอนให้ทันกับความต้องการตามหัวเมืองต่าง ๆ และใน พ.ศ. 2449 กรมศึกษาธิการได้รวมกิจการของโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์เทพศิรินทร์เข้ากับโรงเรียนฝึกหัดครูฝั่งตะวันตก รวมเรียกว่า โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ฝั่งตะวันตก เพื่อจะขยายการฝึกหัดครูออกสู่หัวเมือง ซึ่งจะทำให้เสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าส่งนักเรียนเข้ามาเรียนในกรุงเทพฯ ส่วนในกรุงเทพฯ ก็ให้จัดการฝึกหัดครูในระดับสูงขึ้นไป และที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็เพื่อจักเป็นโรงเรียนประจำ เพราะจะทำให้มีเวลาสำหรับฝึกอบรมภักวียามารยาทที่เหมาะสมกับการที่จะออกไปเป็นครูที่ดีของสังคมไทย

ในช่วงระยะเวลา ที่กิจการของ โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ฝั่งตะวันตกดำเนินอยู่นี้ การจัดการศึกษาของประเทศก็ยิ่งแพร่หลายออกไปมากยิ่งขึ้น การผลิตครูก็ยังผลิตได้จำนวนน้อย ไม่ทันกับความต้องการ เพราะมีคนนิยมเข้าเรียนน้อย กรมศึกษาธิการก็ได้พยายามหาทางแก้ปัญหานี้ โดยออกหนังสือขอให้ครูในโรงเรียนมัธยมช่วยแนะนำนักเรียนที่รักอาชีพการเป็นครู ให้เข้าเป็นนักเรียนฝึกหัดอาจารย์มากขึ้นและได้มีประกาศของกรมศึกษาธิการให้เปิดรับนักเรียนเฉลยศักดิ์เข้าเป็นนักเรียนอาจารย์ด้วย

พ.ศ. 2456 กรมศึกษาธิการได้มีคำสั่งให้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ เป็น โรงเรียนฝึกหัดครู เพื่อให้การใช้คำว่า "ครู" ตรงกับคำว่า "ทีชเชอร์" ซึ่งหมายถึงผู้สอนนักเรียนตามชั้นต่าง ๆ และในปีเดียวกันนี้โรงเรียนฝึกหัดครูฝั่งตะวันตกได้ถูกโอนไปรวมเข้าสังกัดเป็นแผนกหนึ่งของโรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ได้รับการสถาปนาเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2459) ได้มีการขยายการฝึกหัดครูออกเป็นหลายประเภทได้แก่การฝึกหัดครูมูล การฝึกหัดครูประถม การฝึกหัดครูมัธยม การฝึกหัดครูชั้นมัธยมศึกษาและการฝึกหัดครูกสิกรรม จนถึง พ.ศ. 2461 การฝึกหัดครูมูล การฝึกหัดครูประถม การฝึกหัดครูมัธยม และการฝึกหัดครูกสิกรรมได้ถูกแยกกลับไปให้กรมศึกษาธิการ เป็นผู้จัก โดยการฝึกหัดครูมูลและครูประถม จักที่โรงเรียนวัดบวรนิเวศ การฝึกหัดครูมัธยมได้เปิดเป็นแผนกฝึกหัดครูมัธยมชั้นที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย การฝึกหัดครูกสิกรรมต้องไปหาทำเลที่เหมาะสมกับประเภทของโรงเรียนในต่างจังหวัด ส่วนการฝึกหัดครูชั้นมัศึกษานั้นยังคงอยู่ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตามเดิม ทั้งนี้เพื่อเป็นการแบ่งงานกันทำระหว่างกรมมหาวิทยาลัยกับกรมศึกษาธิการให้เกิดความเหมาะสมไม่เกิดการสับสน และใน พ.ศ. 2471 ก็ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการฝึกหัดครูอีกครั้งหนึ่ง ได้แก่การที่การฝึกหัดครูมัธยมที่จักอยู่ที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยได้ถูกยุบเลิกไปให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นผู้จักอีกครั้งหนึ่ง

การที่การฝึกหัดครู ได้รวมเป็นส่วนหนึ่งของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนี้ ย่อมเป็นการยกฐานะของการฝึกหัดครูให้สูงขึ้นถึงขั้นอุดมศึกษา และเป็นแนวทางที่จะขยายหลักสูตรการฝึกหัดครูให้ถึงขั้นปริญญาได้สะดวกขึ้น

สถาบันฝึกหัดครู ที่จักตั้งขึ้นมาในช่วง พ.ศ. 2435 - 2475 ล้วนเป็นสถาบันที่ผลิตครูชายทั้งสิ้น ยังขาดครูสตรีที่จะออกไปสอนตามหัวเมืองจำนวนมาก กรมศึกษาธิการ จึงได้จักตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูเบญจมาภราชาลัยขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2456 เป็นโรงเรียนฝึกหัดครูสตรีที่สอนตามหลักสูตรครูมูลและครูประถม รับนักเรียนที่ส่งมาจากหัวเมืองมณฑลต่าง ๆ เมื่อเรียนสำเร็จแล้วก็จะส่งกลับไปสอนตามท้องถิ่นของตน

เมื่อการศึกษาของประเทศ ได้ขยายตัวและมีความเจริญขึ้นเรื่อย ๆ ความต้องการครู ความต้องการครูก็ยังคงมีอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะตามหัวเมืองยังขาดครูอยู่มาก เพื่อเร่งรัดการผลิตครูให้ทันกับความต้องการอย่างทั่วถึง กระทรวงธรรมการ จึงได้สนับสนุนให้มณฑลต่าง ๆ เปิดสอนชั้นฝึกหัดครูมูลขึ้นในโรงเรียนตัวอย่างประจำมณฑลใน พ.ศ. 2456 การเร่งรัดผลิตครูนี้ยังได้รับความร่วมมือจากทางฝ่ายพระสงฆ์ โดยเปิดโรงเรียนฝึกหัดครูสงฆ์ขึ้นใน พ.ศ. 2476 เพื่อสอนหลักสูตรระยะสั้นให้แก่พระสงฆ์แล้วส่งออกไปทำการสอนตามโรงเรียนวัดในชนบทต่อไป

การจัดตั้งสถาบันฝึกหัดครู นอกจากที่กล่าวแล้ว กรมศึกษาธิการยังได้ตั้ง
 สำนัทยาจารย์สมาคมขึ้นใน พ.ศ. 2438 เพื่อเป็นที่พบปะสังสรรค์ของครูและแลกเปลี่ยน
 ความคิดเห็นต่อกันที่สำคัญก็คือได้เป็นสถานที่ให้การอบรมความรู้ด้านวิชาชีพครูให้แก่ครู
 ที่มีความประสงค์จะสอบวิชาชุดครูประเภทต่าง ๆ เพื่อเลื่อนวิทยฐานะตัวเองให้สูงขึ้น
 อีกด้วย

ทางด้านการพัฒนาการของวิชาชีพครูนั้นนับแต่ได้มีหลักการฝึกหัดครูฉบับแรกขึ้น
 มาพร้อม ๆ กับการจัดตั้งสถาบันฝึกหัดครูขึ้นมาครั้งแรก ก็ได้รับการปรับปรุงตลอดมา
 เพื่อให้มีความทันสมัย ทันต่อความเปลี่ยนแปลงด้านวิชาการ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการ
 เมืองและนโยบายการจักการศึกษาของประเทศ จะเห็นได้จาก ใน พ.ศ. 2454 ได้มี
 การปรับปรุงหลักสูตรฉบับแรกให้มีรูปแบบเนื้อหาของวิชาต่าง ๆ ชัดเจนขึ้น และให้ขยาย
 หลักสูตรให้มียากประเภทขึ้น คือเดิมมีเฉพาะหลักสูตรครูประถม ก็ได้มีหลักสูตรครูมูล
 และครูมัธยมขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับการจักศึกษาค้นวิชาสามัญที่กำลังขยายตัวออก
 ไปและมีระดับการศึกษาสูงขึ้น พ.ศ. 2459 มีหลักสูตรฝึกหัดครูฝึกกรรมขึ้นมามีอีกประเภ
 หนึ่ง เพื่อสนองนโยบายการจักการศึกษาในขณะนั้นที่มุ่งเน้นให้ประชาชนมีความรู้ทาง
 การทำมาหาเลี้ยงชีพ โดยเฉพาะอาชีพกสิกรรม ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนไทย แทนที่จะ
 มุ่งเข้าทำงานราชการเพียงอย่างเดียว

นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาชีพครูให้มีความรู้เพิ่มขึ้นอีก
 มีการอบรมครู เพื่อให้มีความรู้ด้านวิชาชีพครูแล้วสมัครสอบวิชาชุดครูประเภทต่าง ๆ
 ตามระดับความรู้ของตนเอง เช่น ชุดครูมูล ชุดครูประถม และชุดครูมัธยม เมื่อสอบผ่าน
 ตามวิชาที่กำหนดเรียบร้อยแล้วก็จะได้รับประกาศนียบัตรแสดงคุณวุฒินั้น ๆ จากกรม
 ศึกษาธิการ มีการคัดเลือกครูไปศึกษาต่อในประเทศ 2 ประเภท คือประเภท ก คัดเลือก
 ไปโดยไม่ต้องผ่านการสอบ ประเภท ข คัดเลือกไปโดยต้องผ่านการสอบคัดเลือก แต่
 การส่งครูศึกษาต่อในประเทศนี้ได้เริ่มมีขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2499 นี้เอง ส่วนการคัดเลือกครู
 ไปศึกษาต่อต่างประเทศนั้นเริ่มมีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2439 มีกำหนดส่งไปปีละ 4 คน โดย
 แต่ละคนต้องผ่านการคัดเลือกของกรมศึกษาธิการตามหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละ
 ยุคสมัย ในระยะแรกส่วนมากจะส่งไปศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษ เพราะมีการจักการศึกษา
 ด้านการฝึกหัดครูมาก่อน และครูที่ได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ด้านวิชาชีพครูเหล่านี้
 ก็ได้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของประเทศให้เจริญก้าวหน้าสืบมา

อภิปราย

จากการศึกษาค้นคว้าและวิจัย "พัฒนาการของสถาบันฝึกหัดครูและวิชาชีพครูในประเทศไทย พ.ศ. 2435 - 2475" มาแล้วนั้น จะเห็นว่าได้ประสบปัญหาต่าง ๆ มากมายตลอด นับตั้งแต่การริเริ่มที่จะจัดตั้งสถาบันฝึกหัดครูขึ้นมา คือ หากคนไทยที่มีความรู้ด้านการฝึกหัดครูเป็นผู้ดำเนินการไม่ได้ จึงจำเป็นต้องจ้างชาวอังกฤษเข้ามาเป็นผู้ดำเนินการให้ ในปัญหานี้กรมศึกษาธิการซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ได้พยายามหาทางที่จะส่งเสริมให้คนไทย เข้ามามีบทบาทในการจัดการฝึกหัดครูเองอย่างเร่งด่วน จะเห็นได้จาก เมื่อตั้งสถาบันฝึกหัดครูแห่งแรกได้ประมาณ 4 ปี คือ ใน พ.ศ. 2439 ได้คัดเลือกครูออกไปศึกษาวิชาวิชาชีพครูเพิ่มเติม ณ ประเทศอังกฤษ จำนวน 3 คน 1 คน ในจำนวนนี้ก็คือ เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เมื่อเรียนสำเร็จแล้วท่านก็ได้กลับมามีส่วนร่วมสำคัญในการพัฒนาการฝึกหัดครูของไทยให้เจริญก้าวหน้าขึ้นอย่างยิ่ง

ปัญหาที่ 2 ก็คือ สถาบันฝึกหัดครู เมื่อได้ตั้งขึ้นมาแล้วหากคนเข้าเรียนยาก เพราะเป็นของใหม่ ยังไม่ปรากฏผลให้ได้เห็นกัน กรมศึกษาธิการได้หาทางแก้ปัญหานี้หลายประการ เช่น มีคำสั่งให้ครูใหญ่ของโรงเรียนสามัญต่าง ๆ คัดเลือกนักเรียนในโรงเรียนของตนที่มีลักษณะจะเป็นครูได้ดี มีความประพฤติดี คนใคสอบไล่ได้ชั้นประถมก็ให้ครูใหญ่ส่ง เข้ามายังกรมศึกษาธิการแล้วจะได้จัดการให้เข้าเป็นนักเรียนอาจารย์ต่อไป จะเห็นว่าวิธีนี้นอกจากจะได้นักเรียนเข้าเรียนมากขึ้นแล้วยังทำให้ได้คนที่มีความเหมาะสมจะเป็นครูอย่างแท้จริง เข้ามามากด้วย นอกจากนี้กระทรวงธรรมการ โดยเจ้ากรมตรวจกระทรวงธรรมการได้ออกหนังสือถึงครูใหญ่โรงเรียนมัธยม ขอให้ครูทั้งหลายช่วยประชาสัมพันธ์และชี้แนะให้แก่ผู้ปกครองและนักเรียนมัธยมให้ความเข้าใจเห็นความสำคัญ ความมีเกียรติและความก้าวหน้าในอาชีพการเป็นครู ให้ส่งบุตรหลานเข้าเป็นนักเรียนอาจารย์มาก ๆ เพื่อจะได้มีครูเพียงพอพิทักษ์ความต้องการสอดคล้องกับการศึกษาของประเทศที่กำลังขยายตัวออกไปเรื่อย ๆ และการรับนักเรียนเข้ามาเป็นนักเรียนอาจารย์นั้น ทางราชการก็ได้มีสิ่งล่อใจไว้ให้ด้วยดี นั่นคือ นอกจากจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย ค่ากินอยู่และเงินเดือนให้ขณะเป็นนักเรียนอาจารย์แล้ว เมื่อเรียนสำเร็จทางราชการยังบรรจุให้รับราชการเป็นครูเลยทันที และในขณะเดียวกันนี้กรมศึกษาธิการก็ได้มีประกาศเปิดรับนักเรียนเฉลยศักดิ์เขาเป็นนักเรียนอาจารย์ด้วย ทั้งหมดนี้นับว่าเป็นความพยายามอย่างยิ่งของหน่วยราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ในอันที่จะชักจูงให้คนหันมาให้ความสนใจเข้าเรียนในสถาบันฝึกหัดครูอย่างเต็มที่ แค่นี้จะประสบผลสำเร็จมากน้อย

แต่โหนดนั้นก็ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของประชาชน

ปัญหาที่ 3 คือ สถาบันฝึกหัดครูมีอยู่ในวงจำกัด โดยเฉพาะในระดับ
มีสถาบันฝึกหัดครูเฉพาะในกรุงเทพฯ เท่านั้น นักเรียนตามหัวเมืองที่ต้องการเรียนครู
ก็ต้องเข้ามาเรียนในกรุงเทพฯ ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายอย่างมาก อาจเป็นสาเหตุ
หนึ่งที่ทำให้นักเรียนสนใจเข้าเรียนในสถาบันฝึกหัดครูน้อยด้วย เมื่อกรมศึกษาธิการ
พยายามเร่งรัดหาทางให้ผู้คนสนใจเข้าเรียนในสถาบันฝึกหัดครูมากขึ้น จึงได้ตั้งโรงเรียน
ฝึกหัดครูฝั่งตะวันตกขึ้น เพื่อรับนักเรียนจากชนบทเข้ามาเรียน การตั้งโรงเรียนฝึกหัดครู
ตะวันตกขึ้นมา นับเป็นก้าวแรกของการเริ่มต้นขยายการฝึกหัดครูออกสู่ชนบท ต่อมาได้
มีการจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูในมณฑลต่าง ๆ ขึ้นอีกหลายแห่ง เพื่อรับนักเรียนได้จำนวน
มาก ๆ และกว้างขวางขึ้น แต่ปัญหานี้เมื่อแก้ไขแล้วทำให้เกิดปัญหาที่ต้องแก้ไขตามมาอีก
ปัญหาหนึ่ง คือ การขาดเงินงบประมาณ เนื่องจากเมื่อตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูในมณฑลต่าง ๆ
ขึ้นมามาก ๆ อย่างไม่มีการวางแผนไว้ งบประมาณที่มีอยู่ต้องกระจายไปให้แห่งละเล็ก
ละน้อยไม่เพียงพอที่จะปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ จึงต้องยุบเลิกไปหลายแห่ง เพื่อนำงบประมาณ
มารวมกันเพื่อปรับปรุงแห่งที่เหลือให้ดีขึ้นได้ตามสมควร

จะเห็นว่าปัญหาของการพัฒนาสถาบันฝึกหัดครูในช่วง พ.ศ. 2435 - 2475
เป็นปัญหาแบบทั่วไป ที่อาจเกิดขึ้นในยุคใด สมัยใดก็ได้ แต่สาเหตุของปัญหานั้นย่อม
แตกต่างกันตามยุคสมัย เช่น ปัญหาคนเข้าเรียนวิชาชีพครูในสถาบันฝึกหัดครูมีน้อย ใน
สมัยก่อนอาจมีสาเหตุมาจาก ยังไม่เป็นที่นิยมเพราะเป็นของใหม่ ซึ่งยังไม่เคยมีการจัด
การศึกษาประเภทนี้ในประเทศไทยมาก่อน ประกอบกับสถาบันฝึกหัดครูยังมีจำนวนน้อย
ปัจจุบันอาจมีสาเหตุมาจากประชาชนเห็นว่าจบแล้วหางานทำไม่ได้ ต้องรอสอบบรรจุ
เป็นครูอย่างเกียวกะเพราะไม่มีความรู้ด้านอื่น บางคนอาจคิดว่า การเรียนครูเป็นการลาสมัย
และเชย และอาจคิดว่าคนที่เรียนไม่เก่งเท่านั้นที่เลือกเรียนครู ทั้งนี้จะเห็นได้จากการ
สอบเข้ามหาวิทยาลัย ส่วนมากจะเลือกเรียนทางวิชาชีพครูเป็นอันดับท้าย ๆ เมื่อเป็น
เช่นนี้การแก้ปัญหาจึงต้องแตกต่างกันไปตามสาเหตุที่เกิดขึ้นของแต่ละยุคสมัยอย่างหลีกเลี่ยง
ไม่ได้

สถาบันฝึกหัดครูที่ตั้งขึ้นมาในช่วง พ.ศ. 2435 - 2475 นอกจากจะเป็น
การส่งเสริมให้ยูเรียนได้รับความรู้ทางด้านวิชาชีพครูแล้ว ยังมีการส่งเสริมให้ยูเรียน
ได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางเอกลักษณ์ของสังคมไทยอีกด้วย จะเห็นได้จาก
การที่กรมศึกษาธิการได้รวมกิจการของโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์เทพศิรินทร์ไปรวมกับ

โรงเรียนฝึกหัดครูฝั่งตะวันตกเมื่อ พ.ศ. 2449 นั้น มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญข้อหนึ่งก็คือ เพื่อจะจัดเป็นโรงเรียนประจำจะได้มีเวลาสำหรับฝึกอบรมกริยามารยาทตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่เหมาะสมกับการเป็นครูที่ดีของสังคมไทย นอกจากนี้ในช่วงที่การฝึกหัดครูมูลและครูประถมย้ายไปจัดที่บริเวณวัดเทพศิรินทร์นั้น นักเรียนฝึกหัดครูจำนวนมากต้องอาศัยกินอยู่หลับนอนตามกุฏิพระสงฆ์ จึงยอมได้รับการสั่งสอนอบรมทางด้านความประพฤติไปด้วย จะเห็นได้ว่า การที่ครูในสมัยก่อนได้รับการยกย่องนับถือจากสังคมในฐานะอันสูงยิ่งก็เนื่องจากครูสมัยนั้นเป็นผู้ที่มีความพร้อมด้วยคุณธรรมของครูนั่นเอง

ทางด้านวิชาชีพครู วิชาชีพครูได้มีกำเนิดควบคู่มาพร้อมกับสถาบันฝึกหัดครู ในระยะเริ่มแรกวิชาชีพครูก็ได้ประสบปัญหาเช่นเดียวกับสถาบันฝึกหัดครู คือเรายังไม่มีนักการศึกษาที่มีความรู้ด้านวิชาชีพครูเป็นผู้กำหนดหลักสูตรการฝึกหัดครูขึ้นมาใช้เอง จึงต้องอาศัยแบบแผนการจัดวิชาในหลักสูตรตามอย่างของประเทศอังกฤษ และยอมเป็นธรรมดาอยู่เองที่หลักสูตรการฝึกหัดครูฉบับแรก (หลักสูตรสำหรับอาจารย์ชั้นประถมศึกษา) ย่อมมีขอบกพร่องอยู่บ้าง ที่เห็นได้ชัดก็คือ ความชัดเจนของเนื้อหาวิชาที่จะสอน โดยเฉพาะวิชาภูมิศาสตร์ ตามรายละเอียดที่กำหนดว่า ให้เรียนเรื่องประเทศสยามโดยละเอียด และประเทศสำคัญทั่วโลกโดยสังเขป ความไม่ชัดเจนที่ปรากฏ คือ การกำหนดให้เรียนเรื่องประเทศสยามโดยละเอียดนั้น ไม่ได้กำหนดลงไปว่าจะให้เรียนเรื่องอะไรบ้าง และให้เรียนเรื่องประเทศสำคัญทั่วโลกโดยสังเขปนั้นก็ไม่ได้กำหนดลงไปว่าประเทศสำคัญที่ว่ามีประเทศอะไรบ้าง ความไม่ชัดเจนเหล่านี้ย่อมเป็นเหตุให้อาจารย์ผู้สอนเกิดความไม่แน่ใจว่าอย่างไรถึงจะถูกองค์ความหลักสูตร ที่สำคัญคือจะทำให้ให้นักเรียนได้รับเนื้อหาวิชาดังกล่าวมาน้อยแตกต่างกันออกไป นับเป็นจุดบกพร่องที่จะต้องได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน

การกำหนดหลักสูตรการฝึกหัดครูขึ้นมาแต่ละฉบับ นอกจากเพื่อตอบสนองระดับชั้นเรียนที่แตกต่างกันออกไป เช่น มีหลักสูตรครูมูล ครูประถม และครูมัธยมแล้ว หลักสูตรจะต้องตอบสนองความต้องการตามนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศและพื้นฐานอาชีพของสังคมส่วนใหญ่ด้วย คือ ใน พ.ศ. 2459 กรมศึกษาธิการได้กำหนดหลักสูตรครูกสิกรรมขึ้นมาฉบับหนึ่ง เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการผลิตครูออกไปสอนวิชา กสิกรรมตามโรงเรียนต่าง ๆ ให้นักเรียนเกิดความรู้และรักในอาชีพกสิกรรมอันเป็นอาชีพของคนไทย นอกจากนี้หลักสูตรครูมูล พ.ศ. 2468 ก็เป็นหลักสูตรที่เน้นหนักด้านวิชา กสิกรรมเป็นสำคัญ เพื่อตอบสนองนโยบายการจัดการศึกษาตามโครงการศึกษา

พ.ศ. 2464 ที่มุ่งเน้นด้านวิชาสามัญ โดยเฉพาะวิชาเพาะปลูก เพื่อให้ผู้เรียนสำเร็จแล้วสามารถประกอบอาชีพที่ค้ำจุนได้พอสมควร

จะเห็นว่า จากการศึกษาเรื่องเก่าในอดีต โดยเฉพาะเรื่องจัดการศึกษาย่อมเป็นทางหนึ่งให้เราทราบถึงสิ่งที่ได้กระทำไปแล้วนั้นมีผลเช่นไร และถ้ามีปัญหาเกิดขึ้นในสมัยนั้น ๆ ก็ย่อมจะหาสาเหตุได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดแนวคิดและบทเรียนในการจัดการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรรวมสถาบันฝึกหัดครูที่กระจายอยู่ทั้งที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย ให้อยู่ในความรับผิดชอบของกรมการฝึกหัดครูแห่งเดียว เพื่อให้เกิดเอกภาพในการผลิตครู ชักปัญหาการทำงานซ้ำซ้อน และเพื่อเป็นการประหยัดเงินงบประมาณ
2. ควรหาวิธีจูงใจและวิธีคัดเลือกผู้เรียนดี ความประพฤติดี มีใจรักในอาชีพครู เข้าเรียนในสถาบันฝึกหัดครูให้มากขึ้น การคัดเลือกต้องทำด้วยความรอบคอบ มีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมกับงานครู และมีวิธีการสรรหาที่ถูกต้องตามหลักวิชา
3. ควรพิจารณาหลักสูตรการฝึกหัดครูและกระบวนการผลิต ในสถาบันฝึกหัดครูให้มีความเหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ และลักษณะงานอาชีพ ทั้งนี้เพื่อให้สถาบันฝึกหัดครูสามารถผลิตครูที่ตรงกับความต้องการของประเทศได้อย่างแท้จริง
4. ควรพิจารณาปรับปรุงการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาชีพครูให้มีขอบข่ายการส่งเสริมที่กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงมาตรฐานที่ดี และมุ่งให้ครูสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับชีวประวัติ ผลงาน หลักการ และวิธีสอนของครูไทยในอดีต เพื่อเป็นบทเรียนสำหรับครูรุ่นหลัง และเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพสังคม โดยเฉพาะในโอกาสต่อไป.